**Lausunnon antaminen Keski-Uudenmaan työllisyysalueen talousarvio- ja taloussuunnitelmaluonnoksista**

Kunnanhallitus 19.10.2026 § 366
1956/00.04.00/2026

**Valmistelija** Knuutila Laura, Ora Kari, etunimi.sukunimi@tuusula.fi

Lausunto on pyydetty antamaan 15.10.2026 mennessä. Kokousaikataulujen vuoksi lausunnon toimittamiselle on pyydetty lisäaikaa 20.10.2026 saakka ja lisäaika on myönnetty.

## Tuusulan kunnan lausunto

Tuusulan kunta kiittää työllisyysaluetta lausuntopyynnöstä ja haluaa lausunnollaan kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin. Tuusulan kunta pitää talousarvioesityksen toiminnallisia painotuksia lähtökohtaisesti oikeansuuntaisina. Työnvälityksen vahvistaminen, työnantaja- ja henkilöasiakaspalvelujen nykyistä tiiviimpi yhteensovittaminen, kuntakohtaisen tietopohjan kehittäminen sekä nuorten, maahanmuuttaneiden ja pitkäaikaistyöttömien nostaminen painopisteryhmiksi vastaavat toimintaympäristön tarpeisiin.

Talousarvioesitystä on kuitenkin täydennettävä siten, että työllisyysalueen taloudelliset muutokset, oletukset ja riskit ovat nykyistä läpinäkyvämmin arvioitavissa. Vuoden 2027 toimintakulut ovat 18,078 miljoonaa euroa, mikä on noin 1,121 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2026 talousarvioennuste. Talousarvioesityksestä ei käy riittävän selvästi ilmi, mistä kustannustason aleneminen muodostuu ja miltä osin kyse on toiminnan tehostumisesta, määräaikaisista eristä, palveluostojen muutoksista, henkilöstörakenteesta tai muista tekijöistä.

Tuusulan kunta pitää välttämättömänä, että vuoden 2027 käyttösuunnitelmassa ja talousseurannassa kuvataan talousarvion keskeiset muutosajurit euromääräisesti sekä arvioidaan niiden toteutumiseen liittyvät riskit. Talousarvion tulee olla paitsi menokehys myös toiminnan, kustannusten ja vaikuttavuuden johtamisen väline.

### 1. Tarkka seuranta aiheuttamisperusteiseen laskutukseen

Vuosi 2027 on ensimmäinen vuosi, jolloin työllisyysalue siirtyy aiheuttamisperusteiseen laskutukseen. Kuntakohtaisiin arvioihin liittyy epävarmuutta, koska vertailukelpoista toteumatietoa ei vielä ole. Tuusulan arvioitu maksuosuus on 3 336 094 euroa eli 18,91 prosenttia kuntien yhteenlasketuista maksuosuuksista. Tuusulan kunta haluaa muistuttaa, että kuntien tulee saada osavuosittainen raportointi kustannusten muodostumisesta. Laskennan perusteiden tulee olla läpinäkyviä ja vuoden aikana on seurattava, vastaavatko laskutuksen perusteet todellista palvelujen käyttöä. Mahdolliset laskentamallin korjaustarpeet tulee tunnistaa jo vuoden 2027 aikana.

Tuusulan kunta edellyttää, että aiheuttamisperusteisen laskutuksen laskentasäännöt, tietolähteet, kustannusten kohdentamisperiaatteet ja mahdolliset laskennalliset erät kuvataan kunnille yksiselitteisesti. Erityistä huomiota tulee kiinnittää henkilöasiakkaiden palvelukulujen kohdentamiseen, sillä kustannusten jakoperusteena käytettävä asiakasmäärän käsite sisältää hyvin erilaisia palvelutapahtumia. Pelkkä

palvelutapahtumien määrä ei välttämättä kuvaa palvelun työmäärää tai kustannusta riittävän tarkasti.

Työllisyysalueen tulee toimittaa kunnille vähintään neljännesvuosittain:
- kuntakohtainen toteuma ja koko vuoden ennuste;
- kustannusten jakautuminen avustuksiin, palveluostoihin, henkilöasiakkaiden palvelukuluihin ja muihin yhteisiin kuluihin;
- asiakas- ja suoritemäärien kehitys suhteessa talousarvioon;
- selitys talousarvion ja toteumaennusteen olennaisille poikkeamille;
- arvio aiheuttamisperusteisen laskutusmallin mahdollisista korjaustarpeista.

Lisäksi Tuusulan kunta esittää, että vuoden 2027 aikana toteutetaan laskutusmallin erillinen arviointi. Mahdolliset korjaukset tulee valmistella siten, että ne voidaan huomioida vuoden 2028 talousarviossa.

**2. Talousarvion kustannusmuutokset ja tuottavuusoletukset on avattava**

Vuoden 2027 toimintakulut ovat noin 5,8 prosenttia vuoden 2026 talousarvioennustetta pienemmät. Samanaikaisesti talousarvioesityksessä todetaan, ettei siinä ole euromääräisiä muutostekijöitä voimassa olevaan taloussuunnitelmaan. Tuusulan kunta katsoo, että talousarvioesitystä on tältä osin täsmennettävä.

Työllisyysalueen tulee esittää vuoden 2027 käyttösuunnitelman yhteydessä kustannusmuutokset vuoden 2026 talousarvioennusteesta vuoden 2027 talousarvioon. Kustannusmuutosten osalta tulee eritellä vähintään henkilöstökulujen, palveluostojen, avustusten, toimitilojen, tietojärjestelmien, kehittämisen sekä muiden yhteisten kustannusten muutokset.

Jos kustannustason alentuminen perustuu toiminnan tehostumiseen, prosessien uudistamiseen, digitalisaatioon tai automaatioon, tavoitteet tulee kuvata konkreettisina tuottavuushyötyinä ja niitä tulee seurata talousarviovuoden aikana. Mahdollisia säästöjä ei tule perustaa yksinomaan työttömyyden tai asiakasmäärän ennakoituun vähenemiseen.

**3. Työnvälityksen tuloksellisuuteen on kiinnitettävä huomiota**

Vuoden 2027 kehittämisen painopiste on työnvälityksen vahvistaminen ja työnantajapalvelujen sekä henkilöasiakaspalvelujen yhteensovittaminen. Talousarviossa yritysten toimeksiantojen tavoite nousee 1 500 toimeksiannosta 2 500 toimeksiantoon ja rekrytointia koskevien toimeksiantojen tavoite 850 toimeksiannosta 1 500 toimeksiantoon. Tuusulan kunta painottaa resurssien ja fokuksen kohdentamista työnantajapalveluiden ekosysteemityöhön, jossa hyödynnetään sopijakuntien ja merkittävien kumppaneiden omia jo olemassa olevia verkostoja ja rakennetaan aktiivisesti uutta tälle pohjalle.

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää käytännön toimeenpanosuunnitelmaa, jossa määritellään vastuut, resurssit ja seurattavat tulokset. Työnantajapalvelujen tuloksellisuutta ei tule arvioida yksinomaan yhteydenottojen tai toimeksiantojen määrällä. Mittaristoon tulee sisällyttää myös toimeksiantojen kautta syntyneet työpaikat, avoimien työpaikkojen täyttymisaste, työllistymiseen johtaneet asiakasohjaukset sekä toiminnan kustannus suhteessa saavutettuihin tuloksiin.

**4. Kasvava pitkäaikaistyöttömyys tunnistetaan suurimmaksi taloudelliseksi riskiksi**

Työllisyysalueen tulee kiinnittää ensi vuonna erityistä huomiota pitkäaikaistyöttömien palveluketjujen toimivuuteen, mahdollistaa palveluja pitkäaikaistyöttömille ja rakentaa pontevasti yhteistyötä sopijakuntien sekä erityisesti hyvinvointialueen kanssa. Myös uudet avaukset välityömarkkinoiden kohentamiseksi ja muilla alueilla pohdittuja keinoja tulee tuoda aktiivisesti keskusteluun sopijakuntien kanssa.

Pitkäaikaistyöttömyyden aiheuttamaa taloudellista riskiä tulee tarkastella työllisyysalueen toimintamenojen lisäksi kuntien työttömyysturvan rahoitusvastuun ja verotulovaikutusten näkökulmasta. Työllisyysalueen tulee tuottaa kunnille säännöllinen arvio siitä, kuinka asiakkaiden siirtymät palveluihin, työhön, koulutukseen tai muihin tarkoituksenmukaisiin ratkaisuihin vaikuttavat kuntien kokonaiskustannuksiin.

Työllisyysalueen ja hyvinvointialueen yhteisille palveluketjuille tulee määritellä tavoitteet, vastuut ja läpimenoaikaa kuvaavat mittarit. Erityisesti on seurattava työkyvyn arviointiin, kuntoutukseen ja muihin jatkopalveluihin pääsyn viiveitä.

**5. Maahanmuuttajien kotoutuminen ja työllistyminen keskiöön**

Onnistuneessa kotouttamisessa työllistymisen aktiivinen tukeminen on yksi tärkeimmistä tekijöistä. Työllisyysalueen tulee kiinnittää huomiota ensi vuoden toiminnassaan kuntien omien palveluiden ja työllisyysalueen palveluiden sujuvaan yhteistyöhön ja liittää työnantajayhteistyötä nykyistä tiiviimmin kotoutujien ja vieraskielisten työllistämisen tueksi.

Maahanmuuttaneille tulee asettaa vuoden 2027 käyttösuunnitelmassa asiakas- ja tulosmittarit. Mittareiden tulee kuvata palveluun ohjautumisen lisäksi työhön, koulutukseen tai muuhun tarkoituksenmukaiseen jatkopolkuun siirtymistä sekä palveluiden kustannusvaikuttavuutta.

**6. Kasvavan nuorisotyöttömyyden ehkäiseminen**

Jatkuvasti kasvava nuorisotyöttömyys muodostaa merkittävän kustannusriskin tulevaisuudessa. Nuorten työttömyyden ehkäiseminen vaatii tuekseen sujuvaa palveluprosessia ja saumatonta yhteistyötä sopijakuntien Ohjaamojen kanssa, oppilaitosyhteistyön vahvistamista ja yhteistyötä edistävien toimien konkretisointia. Tarvitsemme kohdennettuja ratkaisuja koulutuksen ja työn nykyistä parempaan yhteensovittamiseen.

Nuorille tulee asettaa vuoden 2027 käyttösuunnitelmassa asiakas- ja tulosmittarit. Mittareiden tulee kuvata palveluun ohjautumisen lisäksi työhön, koulutukseen tai muuhun tarkoituksenmukaiseen jatkopolkuun siirtymistä sekä palveluiden kustannusvaikuttavuutta.

**7. Tiedolla johtamisen kehittämisestä on saatava myös sopijakuntakohtaista hyötyä**

Pelkkä alueellinen tieto ei riitä sopijakuntien päätöksenteon ja kuntien oman työllistämistä edistävän toiminnan tueksi. Tuusula haluaa korostaa, että työllisyysalueen tulee pystyä tuottamaan sopijakunnille kuntakohtaista tietoa järjestämiensä palveluiden vaikutuksista. Tässä esiin nostetaan erityisesti ohjaus- ja valmennuspalvelut ja niiden käyttöön liittyvä tieto ohjattujen tai valmennukseen osallistuneiden työllistymistilanteesta.

Kuntakohtaisen raportoinnin tulee palvella myös kuntien talouden ennustamista ja talousjohtamista.

Kuntakohtaisen raportoinnin tulee yhdistää samaan kokonaisuuteen:
- maksuosuuden toteuma ja ennuste;
- asiakas- ja suoritemäärät sekä palvelujen käyttö;
- palveluihin käytetyt kustannukset;
- työllistymiseen ja koulutukseen johtaneet siirtymät;
- työttömyysturvan kuntaosuuden kehitys;
- poikkeamat talousarviosta ja tavoitteista.

Erityisesti ohjaus- ja valmennuspalvelujen osalta tulee seurata palveluun osallistumisen lisäksi asiakkaiden tilannetta palvelun päättymisen jälkeen. Raportoinnin tulee mahdollistaa palvelujen kustannusten ja tulosten vertailu.

**8. Yhdyspintatyön tuloksellisuus ja tehokkuus**

Tuusulan kunta pitää tärkeänä, että työllisyysalue arvioi ja seuraa systemaattisesti yhdyspintatyön tuloksellisuutta ja tehokkuutta vuoden 2027 aikana. Työllisyyden edistämisen kannalta keskeiset palveluketjut muodostuvat usean eri toimijan yhteistyöstä monella eri tasolla, erityisesti kuntien, hyvinvointialueen, oppilaitosten, elinkeinoelämän sekä kolmannen sektorin välillä. Näiden yhdyspintaryhmien määrää ja suhdetta toimintaan ja päätöksentekoon tulee arvioida vaikuttavuuden mutta myös kustannustehokkuuden kannalta ja tehdä tarvittavia muutoksia ryhmien kokoonpanoon, toimintamalleihin ja ryhmien määriin, jos muutoksilla on saatavissa kustannustehokkuutta tai parempaa vaikuttavuutta. Olisi tärkeää, että työllisyysalue määrittelee yhdyspintatyöryhmille selkeät tavoitteet ja mittarit sekä raportoi niiden toteutumisesta kunnille talousarviovuoden aikana. Yhdyspintatyön kehittämisen tulee tukea viime kädessä sekä asiakkaiden nopeampaa työllistymistä että kuntien kasvavien työttömyyskustannusten hallintaa.

Jokaiselle keskeiselle yhdyspintaryhmälle tulee määritellä tehtävä ja päätöksentekoyhteys. Päällekkäisiä ryhmiä ja hallinnollista työtä tulee vähentää silloin, kun sama tavoite voidaan saavuttaa selkeämmällä toimintamallilla. Yhdyspintatyön onnistumista tulee arvioida myös sillä, nopeutuuko asiakkaiden eteneminen, lyhenevätkö palveluketjujen viiveet ja alenevatko kuntien kokonaiskustannukset.

**9. Talouden riskeistä on laadittava herkkyystarkastelu**

Tuusulan kunta esittää, että vuoden 2027 käyttösuunnitelmaan liitetään riski- ja herkkyystarkastelu. Tarkastelussa tulee arvioida ainakin:

- työttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden arvioitua heikompi kehitys;
- asiakasmäärän poikkeaminen talousarviosta;
- palveluostojen ja avustusten kysynnän kasvu;
- lainsäädäntömuutosten resurssi- ja kustannusvaikutukset;
- aiheuttamisperusteisen laskutuksen kuntakohtaiset muutokset;
- hyvinvointialueen palvelujen saatavuuden vaikutus asiakasprosesseihin;
- Tuusulan maksuosuuden muutos eri toteumavaihtoehdoissa.

Koska työllisyysalueen toimintakulut katetaan pääosin kuntien maksuosuuksilla ja laskutus täsmäytetään toteutuneisiin kuluihin, kunnille on tuotettava ennakoivaa tietoa riskeistä jo talousarviovuoden aikana eikä vasta tilinpäätösvaiheessa.

**Yhteenveto**

Tuusulan kunta pitää välttämättömänä, että työllisyysalueen vuoden 2027 toimintaa johdetaan samanaikaisesti toiminnallisten tulosten, kustannusten ja kuntataloudellisten vaikutusten perusteella. Talousarvion tavoitteiden tulee muodostaa selkeä yhteys käytettäviin resursseihin, palvelujen tuloksiin ja kunnille syntyviin kokonaiskustannuksiin.

Vuoden 2027 keskeisiksi talousjohtamisen painopisteiksi tulee asettaa:

- aiheuttamisperusteisen laskutuksen läpinäkyvyys ja ennustettavuus;
- kustannusmuutosten ja tuottavuusoletusten euromääräinen avaaminen;
- kuntakohtainen neljännesvuosittainen talous- ja vaikuttavuusraportointi;
- pitkäaikaistyöttömyyden kokonaiskustannusten hallinta;
- palvelujen tulosten kytkeminen kustannusvaikuttavuuteen;
- olennaisten talousriskien herkkyystarkastelu.

**Esittelijä**

kansliapäällikkö Oksanen Annaliisa

**Päätösehdotus**

Kunnanhallitus päättää antaa selostusosassa esitetyn lausunnon Keski-Uudenmaan työllisyysalueen talousarvio- ja taloussuunnitelmaluonnoksesta.

Lisäksi kunnanhallitus päättää tarkastaa ja hyväksyä asian välittömästi kokouksessa.

**Päätös**

Kunnanhallitus päätti hyväksyä ehdotuksen yksimielisesti.